

ЗАКОННІСТЬ, ЯК КЛЮЧОВИЙ ПРИНЦИП ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРИМУСУ ВІЙСЬКОВОЮ СЛУЖБОЮ ПРАВОПОРЯДКУ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Віктор Миколайович ПЛАХТІЙ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Застосування заходів адміністративного примусу Військовою службою правопорядку у Збройних Силах України є складним та багатоаспектним явищем, в основі якого лежить система відправних начал, вихідних ідей, тобто принципів. Перелік останніх є досить широким за своїм переліком та змістом. Втім, ключове місце серед них, як вбачається, належить засадам законності.

Т.М. Смазна підкреслює, що принцип законності безпосередньо пов'язаний з принципом верховенства права та з нього постає, а також базується на положеннях Конституції України, відповідно до яких Україна є суверенною й незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень і в спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Змістом законності є верховенство закону, рівність суб'єктів права перед законом, з іншого боку постає принцип діяльності, компетенції, прав і обов'язків суб'єктів публічної адміністрації та їх посадових осіб на підставі закону, і разом з тим можливість особи захистити суб'єктивні права та інтереси [1, с.78].

На думку В. Петренка, принцип законності означає, що застосування уповноваженими на те органами і посадовими особами заходів адміністративного впливу провадиться в межах їх компетенції, у точній відповідності з законодавством. Дотримання вимог законності забезпечується систематичним контролем з боку вищестоящих органів і посадових осіб, прокурорським наглядом та іншими встановленими законодавством способами [2].

Подібні погляди висловлює й Р.С. Мельник, який вважає, що законність – це принцип, обов'язкова вимога, метод, режим і стан неухильного дотримання, виконання і застосування законів та заснованих на них інших правових актів усіма учасниками суспільних відносин у всіх сферах суспільного життя. Закріплену законодавством вимогу дотримуватися правових приписів, яка звернена до усіх суб'єктів суспільних відносин, необхідно вважати принципом. Прояв законності у конкретній поведінці (діяльності суб'єктів) стає методом і станом їх діяльності. Елементом режиму суспільної діяльності законність буде тоді, коли більшість учасників суспільних відносин дотримують, виконують і правильно застосовують правові приписи [3, с. 66].

Більш широкі погляди стосовно сутності дотримання принципу законності під час застосування заходів адміністративного примусу висловлює

О.М. Миргородська, що проявляється: по-перше, у правозахисній ролі законності, як стримуючого чинника можливих порушень з боку державних органів та їх посадових осіб, охороні прав людини та громадянина в діяльності суб'єктів адміністративної юрисдикції; по-друге, у вимогах неухильного дотримання вимог КУпАП, законів та актів підзаконної нормотворчості усіма суб'єктами адміністративної юрисдикції, які виражають волю народу, пред'являються до всіх без винятку посадових осіб, уповноважених до застосування заходів адміністративного примусу; по-третє, у здійсненні владних державницьких функцій на основі точного і безумовного виконання законів, при суворому дотриманні посадовими особами суб'єктів адміністративної юрисдикції прав і свобод громадян; по-четверте, у здійсненні публічного контролю за дотриманням уповноваженими суб'єктами адміністративної юрисдикції вимог законності застосування заходів примусу; по-п'яте, виділенні типових порушень законності за: а) суб'єктами застосування примусових заходів; б) видами заходів адміністративного примусу (заходи адміністративного попередження, адміністративного припинення та адміністративної відповідальності, заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення); в) за сферою застосування [4, с. 449]. Отже, погоджуючись з цим, доцільно зазначити, що принцип законності, в широкому розумінні, означає дотримання всіх вимог законодавства стосовно відповідності компетенції суб'єкта, підстав, умов, порядку та меж застосування заходів адміністративного примусу. Так, законодавчо встановлено, що Служба правопорядку має право застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби і вогнепальну зброю у випадках і в порядку, передбачених Законом «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» та іншими законами України. Також встановлено певний порядок впровадження таких заходів, загальною основою якого є те, що застосуванню фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї повинно передувати попередження про намір їх використання, якщо є така можливість. Без попередження фізичний вплив, спеціальні засоби і зброя можуть застосовуватися лише в разі виникнення безпосередньої загрози життю або здоров'ю військовослужбовців чи інших осіб [5].

Таким чином, проведений аналіз дає змогу констатувати, що принцип законності застосування заходів адміністративного примусу Військовою службою правопорядку у Збройних Силах України є ключовою засадою здійснення відповідної діяльності, адже він передбачає необхідність неухильного дотримання положень чинного законодавства, яке регулює суспільні відносини у досліджуваній сфері суспільного життя. А відтак, саме принцип законності становить основу для формування та реалізації всіх інших, як загальноправових, так і спеціальних принципів застосування заходів адміністративного примусу Військовою службою правопорядку у Збройних Силах України.

Список використаних джерел:

1. Смазна Т. М. Значення принципів адміністративного права у захисті прав законом в інтересах особи. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку*

держави : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 27 листоп. 2020 р.). – Харків, 2020. С. 77-79

2. Петренко В. Поняття, принципи та правове регулювання адміністративної відповідальності. URL: <https://lh.pl.court.gov.ua/sud1617/pres-centr/news/183673/>

3. Мельник Р.С. Забезпечення законності застосування заходів адміністративного примусу, не пов'язаних з відповідальністю. Дис канд юрид наук 12.00.07. Харків. 2002. 211 с.

4. Миргородська О.М. Дотримання принципу законності під час застосування заходів адміністративного примусу: сутність та характерні особливості. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. №2. 2023. С. 445-451

5. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України. Закон України від 7 березня 2002 року № 3099-III. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3099-14/conv#n8>